25/01/2019

10 χρόνια από την συμφωνία Εκκλησίας – Κράτους

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Αλβανίας

Του Ορφέα Μπέτση για το ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Στις 22 Ιανουαρίου 2009, η Βουλή της Αλβανίας δια του Νομοθετήματος 10057 κύρωνε τη Συμφωνία μεταξύ του Υπουργικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας της Αλβανίας αφενός και αφετέρου της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας δια τον κανονισμό των αμοιβαίων σχέσεων τους. Πρόκειται προφανώς για μιας σπουδαίας σημασίας πράξη η οποία αποτελούσε υποχρέωση έναντι των όσων το Σύνταγμα ορίζει αλλά επί το πλείστον εκφράζει στο περιεχόμενο το πνεύμα της αναγνώρισης της ανεξαρτησίας της Εκκλησίας στην Αλβανία για να διαχειρίζεται τα του οίκου της, συν τις άλλοις την αυτοτέλεια της σε ζητήματα πνευματικής αλλά και διοικητικής φύσης. Απ’ την άλλη και δεδομένου ότι για να πάρει την οριστική του μορφή το κείμενο της Συμφωνίας, χρειάστηκε πολύς καιρός εργασίας και επεξεργασίας, αποδεικνύεται η επίμονη προσπάθεια του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου και η σοφία που τον χαρακτηρίζει ώστε να καταλήξει σε ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο και που θα αντέξει στο χρόνο.

Η πολιτεία επί το πλείστον τότε, έδειξε σε μεγάλο βαθμό πνεύμα συνεργασίας και διαλλακτικότητας όχι τόσο λόγο παραινέσεων απ’ τον διεθνή παράγοντα που ενδιαφέρονταν για την ολοκλήρωση των σχετικών συμφωνιών με τις θρησκευτικές κοινότητες αλλά και λόγω ότι υπήρχε κατανόηση ότι έπρεπε να υπάρξει νομική πράξη που θα ανακεφαλαιώνει και αναγνωρίζει την κατάσταση επισήμως. Στην ουσία με την πράξη αυτή για την Ορθόδοξη Εκκλησία έγινε άμεση και κυρίως επίσημη αναγνώριση απ την πολιτεία του Καταστατικού της Χάρτη, που είχε απ’

το 2006 εγκριθεί απ’ την Κληρικολαϊκή Συνέλευση, και στην ουσία απέκτησε ουσιαστική νομική υπόσταση στα όρια της Αλβανικής επικράτειας. Εμμέσως και ως συνέπεια της Συμφωνίας αναγνωρίστηκαν και τα ιδιοκτησιακά της Εκκλησίας δικαιώματα επί ιστορικά αποδεικνυόμενων ναών, μονών, κειμηλίων αλλά και ιδρυμάτων τα οποία ο Αρχιεπίσκοπος είχε ιδρύσει προκειμένου προωθήσει το ιεραποστολικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας.

Ωστόσο όμως αποτελεί ακόμη ένα παράδειγμα το πλαίσιο τόσο της σύναψης της σχετικής Συμφωνίας όσο και του Νομοθετήματος επικύρωσης για το χάσμα μεταξύ ευκολίας με την οποία στην Αλβανία κυρώνεται συμβατή με τα ευρωπαϊκά δεδομένα νομοθεσία και της εφαρμογής στην πράξη. Όντως η εν λόγω Συμφωνία λαμβάνει μέριμνα να περιέχει προβλέψεις επίλυσης βασικών εκκρεμοτήτων που αφορούν στις Ορθόδοξες κοινότητες ανά τη χώρα και τις Μονές της Ορθοδόξου Εκκλησίας, που έχουν προκύψει απ’ τον αθεϊστικό διωγμό και τη δήμευσης της εν γένει εκκλησιαστικής και μοναστηριακής περιουσίας. Εν τούτοις όμως παρόλο που έχουν παρέλθει 30 σχεδόν χρόνια απ’ την κατάρρευσης του κομουνιστικού αθεϊστικού καθεστώτος και 10 απ’ την υπογραφή της Συμφωνίας Εκκλησίας – Κράτους, τα προβλήματα είναι ανοιχτά και οι διοικητικές πράξεις που επιβάλει το σχετικό νομοθέτημα ακόμη ζητούμενο.

Δεν μπορεί κανείς να υποθέσει τις σκοπιμότητες αυτής της αδιαφορίας από πλευράς των αρμοδίων οργάνων της πολιτείας να προχωρήσει με μεγαλύτερο θάρρος στην υλοποίηση και εκπλήρωση υποχρεώσεων συμβατικών που απορρέουν απ’ τη Συμφωνία. Εκείνο όμως που εύκολα διαπιστώνεται είναι οι ανωμαλίες που υφίστανται ακόμη και που είναι ξένες για μια πολιτείας ευνομούμενη και κοινωνία ισοπολιτείας όπως αυτές ορίζει ο ευρωπαϊκός νομικός πολιτισμός.

Συγκεκριμένα ακόμη στην Αλβανία δεν έχουν αποδοθεί χώροι λατρείας στη διάθεση των πιστών. Και θα υπήρχε έστω προσχηματική δικαιολογία εάν αυτοί είχαν καταληφθεί από ιδιώτες αλλά τελούν υπό κρατική ή έστω δημόσια παραβίαση. Ο λόγος για ναούς όπως αυτός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στο Λιμπόχοβο (δημοτική πολυκατοικία), του Αγίου Νικολάου στη Τζάρα («πολιτιστικό» κέντρο), των Εισοδίων της Παναγίας στην Πρεμετή (μέγαρο «πολιτισμού»), της Μονής της Κοίμησης της Θεοτόκου στην Κόδρα (στρατόπεδο της αστυνομίας) κ.α.

Επί το πλείστον η μεγάλη εκκρεμότητα και παρεξήγηση προκύπτει σε ότι αφορά ναούς και μονές που έχουν χαρακτηριστεί ως «μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς». Η Συμφωνία προβλέπει ότι όλα αυτά αποτελούν τίτλους της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας καθώς επίσης και επιβάλει στην πολιτεία την άμεση παράδοση τους, αλλά εν τούτοις δεν έχει προχωρήσει σχεδόν τίποτε. Αντιθέτως διαπιστώνονται πράξεις κατά τις οποίες η πολιτείας επιβεβαιώνει το λιγότερο τη χρήση τους κατά το δοκούν και επιπλέον δείχνει να αρέσκεται στα αποτελέσματα και τα τετελεσμένα της βίαιης κρατικής κατάσχεσης απ’ το κομουνιστικό αθεϊστικό καθεστώς.

Παρακρατούνται επίσης κειμήλια της Εκκλησίας ενώ η Συμφωνία επιβάλει την παράδοση τους: ιερές Εικόνες, αρχεία κ.α. ενώ αγγίζει τα όρια της ιεροσυλίας και όχι απλά την παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιοκτησία το γεγονός ότι Ιερά

Λείψανα αποτελούν συνήθη εκθέματα σε μουσεία και εκθέσεις των υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού. Επισημαίνοντας τέτοιες εκκρεμότητες στην πρακτική εφαρμογή της Συμφωνίας είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς σε άλλα θέματα που δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί ως αυτή επιτάσσει με κορυφαίο αυτό της απόδοσης των ιστορικών τίτλων ιδιοκτησίας σε γαίες και άλλα των μονών μας ειδικά σε περιοχές της Νοτίου Αλβανίας με σπουδαία αντικειμενική αξία στην αξιοποίηση. Έτσι ενώ η Συμφωνία στο πνεύμα και τις πρόνοιες της είναι συμβατή με το Σύνταγμα και ταυτόσημη με όσα συνεπάγεται το σύστημα αξιών μιας ευνομούμενης και δημοκρατικής χώρας, στην πράξη επικρατεί η συνεχής μονομερή παραβίαση της.